

**ЧОРНОМОРСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ПЕТРА МОГИЛИ
ІНСТИТУТ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ
Кафедра публічного управління та адміністрування**

КРАВЧЕНКО ЮРІЙ АНАТОЛІЙОВИЧ

ДЕРЖАВНА ПОЛІТИКА УСФЕРІ ЗЕМЕЛЬНИХ ВІДНОСИН

Спеціальність: 281 Публічне управління та адміністрування

АВТОРЕФЕРАТ

магістерської роботи на здобуття наукового ступеня
магістра публічного управління

Миколаїв – 2019

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. Зміни в суспільно-політичному житті України, що відбуваються в останні роки, зумовили необхідність принципово нових підходів до регулювання земельних відносин. А сучасний стан розвитку суспільства потребує побудови ефективної системи державного управління земельними ресурсами.

На сьогодні існує нагальна потреба у визначенні ефективного механізму управління земельними ресурсами України, запобігання зловживанням та недопущення соціальної напруги у цій сфері. Формування механізмів державного управління земельними відносинами в Україні є складним та інтегрованим процесом, що поєднує організаційні, правові та інституціональні складові. На жаль в Україні, наразі, відсутній системний підхід до реформування земельних відносин, законотворчий процес у цій сфері відрізняється фрагментарністю та незбалансованістю. Законодавча база у сфері правового регулювання земельних відносин – це переважно неузгоджений масив нормативно-правових актів, передусім підзаконного характеру, які не пов'язані між собою та створюють передумови для виникнення численних колізій.

Внутрішні проблеми соціально-економічного розвитку України, які поглиблені воєнним конфліктом на сході України, обумовлюють підвищення ролі суб'єктів державного управління у процесі регулювання земельних відносин. Здійснення земельної реформи в Україні, яка проводиться вже двадцять дев'ять років, заклало певні організаційно-економічні основи нового ринкового земельного ладу, але не вирішило основних проблем в земельних відносинах. Недосконалість державного регулювання земельних відносин та відсутність цілеспрямованості їхнього реформування загострили природоресурсні проблеми забезпечення сталого розвитку держави і її регіонів, зокрема, це пов'язано з погіршенням стану ґрунтів. Вирішення цих питань, у багатьох випадках, стримується неналежною методологічною основою вдосконалення державної політики регулювання земельних відносин.

Протягом останніх років недостатньо задіяним для оптимізації використання та охорони земель залишається механізм поєднання заходів економічного стимулювання і юридичної відповідальності в галузі охорони земель, а також встановлення на законодавчому рівні природоохоронних обмежень у використанні земель шляхом здійснення ефективного землеустрою. На сьогодні в Україні немає затвердженої на законодавчому рівні загальної стратегії розвитку земельних ресурсів і земельних відносин.

Тому, виникла нагальна потреба запровадження комплексних підходів до визначення та узгодження цілей і пріоритетів під час управління землями сільськогосподарського призначення державної власності та побудови технологічного ланцюга здійснення взаємопов'язаних заходів для запровадження процесів формування та реалізації державної політики у відповідній галузі.

Аналізу теоретичних і прикладних аспектів формування і реалізації державної політики в сфері земельних відносин України, управління земельними ресурсами та удосконалення механізмів державного управління зазначеною сферою присвячені дослідження В. Анрейцева, І. Базарко, Н. Байстрюченко, С. Бізикана, Л. Бойко, В. Боклаг, В. Горлачука, О. Гнаткович, О. Гузій, О. Гулько, Г. Дудич, О. Євграфова, Л. Заставнюк, В. Коваленко, М. Ковальського, Д. Маліхіна, Л. Мілімко, А. Мірошніченко, К. Набока, І. Новаковської, В. Носіка, О. Охрія, В. Пахомова, В. Пересоляка, О. Петрука, А. Помаза-Пономаренко, П. Пресіча, Т. Прокопович, О. Скидан, В. Стащенко, О. Степенко, В. Строкань, В. Суворова, Т. Титаренко, В. Циплухіна, О.Чеботарьова, О. Шапоренко, Г. Шарого, К. Шерстюкова, О. Шкурпат, М. Шульги, М. Щурика та ін. Однак проведення кардинальних соціально-економічних перетворень у нашій державі постійно підвищують увагу до цієї проблеми.

Сучасний стан земельних відносин в Україні окреслює нове коло проблематики пов'язаної із необхідністю подолання кризових явищ у системі державного управління

земельними відносинами в Україні, формування ефективного державного регулювання процесів сталого соціально-економічного розвитку країни в умовах суперечливості земельного законодавства, визнання провідної ролі держави в процесах становлення ринку землі і проведення земельної реформи в цілому.

Першочерговим завданням в цих процесах є формування єдиного, усталеного погляду на зміст науковопонятійного апарату, який утворює теоретичний базис державного управління у галузі земельних відносин в Україні, проведення систематизації та класифікації вихідних категорій на основі їх логіко-семантичного впорядкування за структурно-цільовими ознаками предметного застосування.

Мета і завдання дослідження. Метою даної роботи є аналіз особливостей, механізмів, проблем державного регулювання земельних відносин, зокрема, шляхом розкриття повноважень органів державної влади у сфері управління земельними ресурсами, а також окреслення шляхів удосконалення правового та організаційного механізмів у даному напрямку із врахуванням європейського досвіду.

Для досягнення мети було визначено наступні завдання:

- визначити основні поняття та категорії та розкрити сутність механізмів реалізації державної політики у сфері земельних відносин;
- проаналізувати європейську практику формування та реалізації державної політики у сфері земельних відносин;
- проаналізувати законодавчу та нормативно-правову базу забезпечення державної політики у сфері земельних відносин, визначити особливості регулювання земельних відносин Кабінетом міністрів України;
- проаналізувати вплив судової гілки влади на земельні відносини в Україні внаслідок прийняття прецедентних рішень;
- за допомогою ретроспективного огляду проведення земельної реформи, оцінити її позитивні результати та негативні наслідки;
- розкрити особливості становлення, проблеми реалізації державної земельної політики в Україні та визначити перспективи розвитку земельних відносин в Україні;
- розкрити зміст реалізації державної політики у сфері земельних відносин на прикладі Миколаївської області.

Об'єктом дослідження є державна політика.

Предметом дослідження є особливості, проблеми, механізми та перспективи оптимізації державної політики у сфері земельних відносин.

Методи дослідження. У магістерській роботі для вирішення поставлених дослідницьких завдань використовувався комплекс загальнонаукових методів дослідження: аналізу та порівняння – при поглибленні змісту понятійного апарату дослідження, при співставленні здобутків європейського та вітчизняного досвіду реалізації механізмів державної політики у сфері земельних відносин; метод аналізу і синтезу – при осмисленні окремих проблемних аспектів формування механізмів державної політики у сфері земельних відносин; структурно-функціональний – при дослідженні теоретичної і емпіричної основи діяльності органів державної влади при регулюванні земельних відносин; системного аналізу – при оцінці сучасного стану реалізації державної політики в галузі земельних відносин; моделювання і прийняття рішень на основі багатокритеріального вибору – при розробці рекомендацій щодо удосконалення механізмів державної політики у сфері управління земельними ресурсами тощо.

Наукова новизна магістерської роботи. Автором магістерської роботи здійснена спроба комплексного аналізу механізмів державного управління земельними ресурсами на сучасному етапі. У межах проведеного дослідження отримано такі результати:

- сформовано теоретичну конструкцію наукових знань про систему державного управління у сфері земельних відносин;
- розкрито суть поняття «механізм державного управління», що дало змогу

визначити його як складну систему, призначену для досягнення поставлених цілей, яка має певну структуру, методи, важелі, інструменти впливу на об'єкт управління з відповідним правовим, нормативним та інформаційним забезпеченням;

- з'ясовано значення правового та організаційного механізмів державної політики у сфері земельних відносин;

- досліджено вплив судової гілки влади на регулювання земельних відносин;

- на основі вивчення європейського досвіду та аналізу стану розвитку земельних відносин в Україні запропоновано шляхи удосконалення комплексу організаційних, правових, інформаційних та інституційних заходів, спрямованих на вирішення пріоритетних проблем розвитку земельних відносин в Україні.

Практичне значення результатів дослідження. Основні результати та висновки роботи розширюють наукові уявлення про засади державного регулювання земельних відносин в Україні, створюють підґрунтя для подальших наукових розробок визначеної проблеми. Теоретичні конструкції основних положень, узагальнення та підсумки, зроблені в дослідженні, можуть бути застосовані у навчальній практиці, яка здійснюється у вищих навчальних закладах в ході вивчення дисциплін та спецкурсів з державного управління та державної політики. Результати проведеного дослідження можуть широко використовуватися при написанні спеціальних робіт з державного управління, державознавства та інших дисциплін, а представлені матеріали придатні для застосування при визначенні тематики з курсових, кваліфікаційних, дипломних, магістерських та дисертаційних досліджень.

Апробація результатів дослідження. За результатами дослідження автором було підготовано доповідь на «Могилянські читання – 2019: досвід та тенденції розвитку суспільства в Україні: глобальний, національний та регіональний аспекти» та надруковано тези.

Структура магістерської роботи. Специфіка теми, сформульовані мета і завдання дослідження визначили послідовність викладення матеріалу і структуру роботи. Магістерське дослідження загальним обсягом 134 сторінки складається зі вступу, трьох розділів, висновку, списку використаних джерел.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ МАГІСТЕРСЬКОЇ РОБОТИ

У вступі обґрунтовано актуальність теми, сформульовано мету та основні завдання, об'єкт і предмет, методи дослідження, висвітлено наукову новизну і практичне значення виконаної роботи. Наведено результати апробації основних положень та особистий внесок автора дослідження.

У першому розділі «*Теоретичні засади дослідження механізмів реалізації державної політики у сфері земельних відносин*» охарактеризовано проблематику та джерельну базу дослідження принципів формування та реалізації державної політики в сфері земельних відносин України.

Підрозділ 1.1. «*Основні поняття та категорії дослідження*» присвячений аналізу стану наукової розробки проблеми у вітчизняній науці.

Важливою групою джерел для написання магістерської роботи стали роботи дослідників та науковців: В. Боклага, Т. Титаренко, О. Петрука, Г. Шарого, Д. Маліхіна, С. Сердюка, О. Євграфова, М. Ковальського, К. Набока, П. Пресіч, О. Шапоренко, С. Бізікіна, О. Матюшенко, І. Новаковської, О. Охрій, В. Пересоляка, В. Сташенко, В. Строканя, В. Циплухіна, О. Чеботарьова та ін., а також нормативно-правові акти: закони України, укази Президента, Постанови й розпорядження Кабінету Міністрів, акти органів місцевого самоврядування, рішення та постанови Конституційного Суду України і Верховного Суду.

Зроблено висновок, що на сьогоднішній день законодавцем та науковою громадськістю було приділено не достатньо уваги визначенню базових принципів формування та реалізації державної політики в сфері земельних відносин України, що не дає змоги забезпечити ефективність та високу якість управлінських процесів, діяльності органів державної влади в ході реалізації програмних заходів визначених державною політикою. Ці обставини визначили вибір теми магістерської роботи, об'єкта, предмета та мети дослідження.

У підрозділі 1.2. «Сутність механізмів реалізації державної політики у сфері земельних відносин» сформульовано зміст поняття «земельні відносини» через процеси які відбуваються під час взаємодії між суб'єктами земельних відносин в межах їх повноважень і функцій, а саме: земельні відносини – це правові, економічні, соціальні, управлінські процеси взаємодії між юридичними та фізичними особами, органами державної влади, органами місцевого самоврядування, які спрямовані на впорядкування та регулювання їх діяльності під час набуття власності, користування та розпорядження земельними ресурсами.

Проаналізовано механізми реалізації державної політики у сфері земельних відносин через їх реформування шляхом прийняття Законів України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо обігу земель сільськогосподарського призначення», «Про внесення змін до Земельного кодексу України та інших законодавчих актів щодо планування використання земель», «Про внесення змін до Земельного кодексу України та інших законодавчих актів щодо удосконалення системи управління та дерегуляції у сфері земельних відносин», «Про внесення змін до деяких законодавчих актів щодо продажу земельних ділянок державної та комунальної власності або прав на них (оренди, суперфіцію, емфітевзису) через електронні аукціони» та реалізації розпорядження Кабінету Міністрів України від 31 січня 2018 р. № 60-р «Питання передачі земельних ділянок сільськогосподарського призначення державної власності у комунальну власність об'єднаних територіальних громад» тощо.

У підрозділі 1.3. «Європейська практика формування та реалізації державної політики у сфері земельних відносин» досліджено функціонування системи державного управління земельними відносинами, земельної політики, аграрної політики, ринку землі, прав на землю в країнах ЄС.

Зроблено висновок, що в Україні неможливо скопіювати досвід окремої країни з формування ринку сільськогосподарських земель і досягти аналогічних економічних, екологічних та соціальних результатів. Однак пошук власної національної моделі ринку землі обов'язково передбачає дослідження досвіду інших країн, аналіз практики втілення тих чи інших правових механізмів, а також перспектив їх запровадження в національному законодавстві. Завершення земельної реформи й запровадження ринку сільськогосподарських земель не розв'яже усі наявні проблеми вітчизняного аграрного сектора, адже вони мають комплексний характер. Досвід розвитку європейського сільськогосподарства переконує, що неможливо абсолютизувати приватну чи державну форми землеволодіння і землекористування, кожна з них має свої переваги й недоліки залежно від інституційного поля, в якому працюють товаровиробники.

У другому розділі «Державне регулювання земельних відносин та дотримання земельного законодавства» досліджено правове регулювання земельних відносин трьома гілками державної влади: законодавчої, виконавчої та судової.

У підрозділі 2.1. «Законодавчі повноваження Верховної Ради України щодо правового регулювання земельних відносин» досліджено повноваження Верховної Ради України, через які здійснюється правове регулювання земельних відносин, тобто суто законодавчі повноваження. Саме законодавчі повноваження дають можливість вищому представницькому органу встановлювати правила поведінки для суб'єктів земельних відносин через які впливати на суспільні відносини в бажаному для держави напрямку.

Зроблено висновок, що за роки незалежності органом законодавчої влади в основному сформовано організаційно-правові та ресурсно-функціональні основи у площині реалізації державної політики у сфері земельних відносин. Із прийняттям 25.10.2001 Земельного кодексу України окреслилися напрями провадження земельної політики держави, яка концентрується на розв'язанні проблем розвитку відносин власності на землю, формуванні ринку земель, підвищення ефективності державного управління земельними ресурсами, поліпшенні державного контролю за використанням та охороною земель тощо.

Водночас, наголошено на тому, що земельна реформа, яка розпочалася з прийняттям Верховною Радою Української РСР 18.12.1990 Постанови «Про земельну реформу» та продовжується вже 29-й рік, так і не вирішила поставлених перед нею завдань. Оскільки процеси земельного реформування протікають доволі повільно, земельне питання стало вкрай політизованим, а шляхи переходу землі до ефективних землекористувачів були практично заблоковані.

Сьогодні вимагає завершення формування нормативно-правової бази у галузі регулювання земельних відносин. Земельне законодавство має бути системним, чітко пов'язаним із законодавством в інших сферах життєдіяльності суспільства та держави та забезпечувати якісне регулювання використання земель усіх категорій.

У підрозділі 2.2. «Регулювання земельних відносин Кабінетом Міністрів України» проаналізовано управлінський процес у галузі земельних відносин через нормативно-правові акти Кабінету Міністрів України.

Досліджено стан реалізації Кабінетом Міністрів України Постанови Верховної Ради України від 22.09.2005 № 2897-IV «Про Рекомендації парламентських слухань «Сучасний стан та перспективи розвитку земельних відносин в Україні» та зроблено висновок, що Кабінетом Міністрів України не в повній мірі виконуються вимоги Земельного кодексу і вищевказаної постанови Верховної Ради щодо розробки проектів законодавчих актів, спрямованих на забезпечення вдосконалення земельних відносин. Зокрема, не подано на розгляд Верховної Ради законопроекти «Про Загальнодержавну програму використання та охорони земель», «Про консервацію земель», «Про використання земель природно-заповідного призначення» тощо. Зазначено, що Стратегія удосконалення механізму управління в сфері використання та охорони земель сільськогосподарського призначення державної власності та розпорядження ними, затверджена постановою Кабінету Міністрів України від 07.06.2017 № 413, метою якої було створення сучасної, прозорої і дієвої системи управління у сфері використання та охорони земель сільськогосподарського призначення державної власності, спрямованої на забезпечення захисту інтересів суспільства (насамперед учасників антитерористичної операції), територіальних громад та держави, а також раціонального та ефективного функціонування сільськогосподарських регіонів з урахуванням потреб розвитку населених пунктів, запобігання деградації земель, необхідності забезпечення продовольчої безпеки держави, рішенням Конституційного Суду України від 25.06.2019 у

справі № 1-76/2018(4090/17) визнана такою, що не відповідає Конституції України (є неконституційною).

У підрозділі 2.3. «Вплив судової гілки влади на земельні відносини в Україні внаслідок прийняття прецедентних судових рішень» досліджено вплив, який здійснює на земельні відносини судова гілка влади шляхом, зокрема, прийняття прецедентних рішень, які мають практичне значення для врегулювання земельних правовідносин.

Наведено характерні судові рішення, які за своїм впливом на земельні відносини, не поступаються законам та іншим нормативно-правовим актам.

Зроблено висновок, що судовій владі доводиться постійно перебувати у сфері соціально-економічних, політичних конфліктів та балансувати на межі найбільшої гостроти правовідносин. Вплив судової влади на земельні відносини реалізується через відповідне рішення, яке є обов'язковим до виконання.

У силу положень ст. 13 Закону України «Про судоустрій і статус суддів» судові рішення, що набрали законної сили, є обов'язковими до виконання всіма органами державної влади, органами місцевого самоврядування, їх посадовими та службовими особами, фізичними і юридичними особами та їх об'єднаннями на всій території України. Обов'язковість урахування (преюдиційність) судових рішень для інших судів визначається законом.

Тобто, правові висновки Верховного Суду з будь-яких земельних питань є обов'язкові для врахування суддів нищої ланки, а висновки щодо застосування норм права, викладені у постановках Верховного Суду, є обов'язковими для всіх суб'єктів владних повноважень, які застосовують у своїй діяльності нормативно-правовий акт, що містить відповідну норму права.

У третьому розділі «Удосконалення механізмів реалізації державної політики у сфері земельних відносин в Україні» обґрунтовані подальші напрями реалізації державної політики у сфері регулювання земельних відносин.

У підрозділі 3.1. «Становлення та проблеми реалізації державної земельної політики в Україні» зроблено ретроспективний огляд ходу земельної реформи, оцінка її позитивних результатів та негативних наслідків.

Зроблено висновок, що загалом земельна реформа здійснюється надто непослідовно і не завжди науково обґрунтовано. Її кінцевим результатом, з огляду на перехід до ринкової економіки, має стати паювання і передача землі селянам у приватну власність, заснування на цій основі господарств ринкового типу, запровадження повноцінного ринку землі. Проміжні етапи (передача землі у колективну власність, видача земельних сертифікатів) лише сповільнили реформу, численні законодавчі та нормативні акти заплутали її суть і спричинили багато порушень у сфері земельних відносин.

У підрозділі 3.2. «Перспективи розвитку земельних відносин в Україні» проаналізовано перспективи розвитку земельних відносин в Україні у контексті відкриття ринку землі.

Беручи до уваги те, що подальший розвиток земельних відносин безпосередньо пов'язаний з прийняттям законопроекту щодо обігу земель сільськогосподарського призначення, розглянуто ключові питання, які потребують вирішення задля його сприйняття суспільством.

Зроблено висновок, що ринок землі Україні конче потрібен, однак його запуск не гарантовано надасть всі ті переваги, які прогнозуються законопроектом про обіг земель.

У підрозділі 3.3. «Реалізація державної політики у сфері земельних відносин на прикладі Миколаївської області» досліджено реалізацію державної політики у сфері земельних відносин на території Миколаївської області на прикладі територіального органу центрального органу виконавчої влади з питань земельних ресурсів та топографо-геодезичної і картографічної діяльності – Головного управління Держгеокадастру у Миколаївській області.

Наведено здобутки та основні проблемні питання з якими стикається Головне управління реалізуючи наданні йому повноваження.

Зроблено висновок, що зосередження широкого спектру повноважень у Головного управління, зокрема, щодо: розпорядження землями, організації землеустрою та оцінки земель, ведення Державного земельного кадастру, здійснення державного контролю за використанням та охороною земель, регулювання топографо-геодезичної діяльності створює привабливий організаційно-управлінський інструмент для корупційних зловживань у процедурах безоплатної приватизації земель, видачі документів дозвільного характеру, зміни призначення земельних ділянок, ведення земельного кадастру, зміни меж адміністративно-територіальних одиниць тощо.

ВИСНОВКИ

У магістерській роботі досліджено актуальне питання реалізації державної політики в галузі земельних відносин, її мету, напрями, принципи формування і ефективності на концептуально-стратегічному рівні, визначеному у чинних нормативно-правових актах та законопроектах. Отримані в процесі дослідження результати дають підстави для формулювання низки узагальнюючих висновків, пропозицій та рекомендацій, що мають теоретичне і практичне значення.

1. У результаті узагальнення наукових праць українських авторів щодо реалізації державної політики з формування соціальних пріоритетів у сфері реформування земельних відносин встановлено, що у згаданих роботах досліджувались різні аспекти державного регулювання земельних відносин в Україні, зокрема: державне управління розвитком аграрного сектора; земельна політика в Україні; державне регулювання та державний контроль у сфері земельних відносин; економічні, організаційні та соціальні аспекти земельних відносин; інформаційне забезпечення земельних відносин; ціноутворення в процесі формування земельних відносин; екологічна, економічна та соціальна ефективність земельних відносин. При цьому, ці питання розглядаються не тільки науковцями з державного управління, а й фахівцями із економічної, юридичної, сільськогосподарської галузей наук, що свідчить про актуальність досліджуваної проблеми та використання міжгалузевого підходу.

Комплексний аналіз літературних джерел свідчить про те, що більшість наукових праць українських дослідників присвячена розгляду існування земельних відносин саме з погляду економічної, правової та організаційної складових. Однак практично не висвітлювалося питання впливу судової гілки влади на регулювання земельних відносин в Україні.

Конкретизовано понятійно-категорійний апарат науки державного управління шляхом авторської інтерпретації поняття «сфера земельних відносин» під яким розуміється упорядкована сукупність органів державної влади та місцевого самоврядування, організацій, закладів та громадян, що здійснюють діяльність для забезпечення реалізації своїх інтересів і прав щодо володіння, користування та

розпорядження землею шляхом налагодження економічних, соціальних, екологічних, управлінських, правових процесів взаємодії.

2. Здійснено аналіз зарубіжного досвіду функціонування моделей реформування земельних відносин, у результаті чого обґрунтовано необхідність адаптації земельної політики України до Європейської практики формування та реалізації державної політики у сфері земельних відносин переймаючи при цьому позитивні елементи та уникаючи негативних, адаптуючи міжнародний досвід до умов України. За належних умов доцільно враховувати європейську та світову практику, яка має відповіді на ті питання, що тільки починають виникати в Україні.

3. Проаналізовано нормативно-правове забезпечення реалізації державної політики у сфері реформування земельних відносин та встановлено, що в Україні й досі не створено достатніх умов для реалізації в повному обсязі вимог Земельного кодексу України від 2001 року та прийнятих відповідно до нього законів України. Земельна реформа, яка розпочалася з прийняттям Верховною Радою Української РСР 18.12.1990 Постанови «Про земельну реформу» та продовжується вже 29-й рік, так і не вирішила поставлених перед нею завдань, оскільки процеси земельного реформування протікають доволі повільно, земельне питання стало вкрай політизованим, а шляхи переходу землі до ефективних землекористувачів були практично заблоковані.

4. Зроблено висновки, щодо впливу на земельні відносини судової гілки влади шляхом прийнята рішень з актуальних земельних питань (право постійного користування земельною ділянкою, право довічного успадкованого володіння, успадкування права на завершення приватизації земельної ділянки тощо), які застосовуються усіма суб'єктами земельних відносин, вирішення питань про відповідність Конституції України (конституційність) законів України та інших правових актів Верховної Ради України, актів Президента України, актів Кабінету Міністрів України.

5. Здійснено ретроспективний аналіз та оцінку сучасного стану нормативного забезпечення використання і охорони земель в Україні. Висвітлені основні негативні явища українського землекористування: висока розораність сільськогосподарських угідь, яка досягла 78,0% по Україні; обробіток малопродуктивних земель; тенденція до зменшення площ сільськогосподарських земель; нестійка екологічна стабільність землекористування на території України; високий ступінь антропогенного навантаження на земельні ресурси; скорочення природоохоронних заходів тощо.

6. Зроблено аналіз ключових питань, які потребують вирішення задля сприйняття суспільством законопроекту про обіг земель. Зазначено, що формування ринку земель сільськогосподарського призначення в Україні є очевидним і неминучим, але за умови належного нормативно-правового забезпечення засад його функціонування. Перед впровадженням такого важливого кроку, як запуск цивілізованого ринку землі, потрібне врахування думки тих, хто дійсно працює на землі, і для кого важливо, щоб у законодавстві були прописані важливі чинники і застережні заходи у функціонуванні земельної сфери. Місцеві громади повинні мати вплив на формування сільської спільноти, аграрного дрібного бізнесу, який буде наповнювати місцеві бюджети, працювати на розвиток сільських громад і не дати можливості відтіку сільському населенню з села, адже село є колискою української нації і його потрібно зберегти.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ

1. За результатами дослідження автором було підготовано доповідь на «Могилянські читання –

2019: досвід та тенденції розвитку суспільства в Україні: глобальний, національний та регіональний аспекти» та надруковано тези.

АНОТАЦІЯ

Кравченко Ю.А. Державна політика у сфері земельних відносин – На правах рукопису.

Магістерська робота на здобуття освітнього ступеню «магістр». Чорноморський національний університет імені Петра Могили. – Миколаїв, 2019.

В магістерській роботі досліджено актуальне питання реалізації державної політики в галузі земельних відносин, її мету, напрями, принципи формування і ефективності на концептуально-стратегічному рівні, визначеному у чинних нормативно-правових актах та законопроектах.

Конкретизовано понятійно-категорійний апарат науки державного управління шляхом авторської інтерпретації поняття «сфера земельних відносин» під яким розуміється упорядкована сукупність органів державної влади та місцевого самоврядування, організацій, закладів та громадян, що здійснюють діяльність для забезпечення реалізації своїх інтересів і прав щодо володіння, користування та розпорядження землею шляхом налагодження економічних, соціальних, екологічних, управлінських, правових процесів взаємодії.

Здійснено аналіз зарубіжного досвіду функціонування моделей реформування земельних відносин, у результаті чого обґрунтовано необхідність адаптації земельної політики України до Європейської практики формування та реалізації державної політики у сфері земельних відносин переймаючи при цьому позитивні елементи та уникаючи негативних, адаптуючи міжнародний досвід до умов України. За належних умов доцільно враховувати європейську та світову практику, яка має відповіді на ті питання, що тільки починають виникати в Україні.

Зроблено висновки, щодо впливу на земельні відносини судової гілки влади шляхом:

прийнята рішень з актуальних земельних питань (право постійного користування земельною ділянкою, право довічного успадкованого володіння, успадкування права на завершення приватизації земельної ділянки тощо), які застосовуються усіма суб'єктами земельних відносин;

вирішення питань про відповідність Конституції України (конституційність) законів України та інших правових актів Верховної Ради України, актів Президента України, актів Кабінету Міністрів України.

Ключові слова: державна політика, земельні відносини, земельна реформа, принципи управління, ринок землі, судова влада.

SUMMARY

Kravchenko Y.A. State policy in the field of land relations - Manuscript.

Graduate work for obtaining an educational degree «Master». Petro Mohyla Black Sea National University. – Mykolaiv, 2019.

In the master's work the actual issue of realization of the state policy in the field of land relations, its purpose, directions, principles of formation and efficiency at the conceptual-strategic level, defined in the current normative-legal acts and bills, is investigated.

The conceptual and categorical apparatus of the science of public administration is specified by the author's interpretation of the concept of "sphere of land relations", which refers

to an orderly set of state authorities and local self-government, organizations, institutions and citizens who carry out activities to ensure the realization of their interests and rights in the possession, use and land management through the establishment of economic, social, environmental, administrative, legal processes of interaction.

The analysis of foreign experience of functioning of models of land relations reform is carried out. As a result, the necessity of adaptation of Ukraine's land policy to the European practice of forming and implementing state policy in the field of land relations is substantiated, while taking over the positive elements and avoiding the negative ones, adapting international experience to the conditions of Ukraine. Given the right conditions, it is advisable to take into account European and world practices that have answers to those questions that are just beginning to arise in Ukraine.

The conclusions concerning the influence on the land relations of the judicial branch by: made decisions on urgent land issues (right of permanent use of land, right of life inherited possession, inheritance of the right to complete privatization of land, etc.), which apply to all subjects of land relations;

resolving the issues of conformity of the Constitution of Ukraine (constitutionality) with the laws of Ukraine and other legal acts of the Verkhovna Rada of Ukraine, acts of the President of Ukraine, acts of the Cabinet of Ministers of Ukraine.

Key words: state policy, land relations, land reform, management principles, land market, judiciary.

Анотация українською мовою - обсяг 1800 знаків, англійською – 1200.